

Dosarul nr. 2ra-398/20

Prima instanță: Judecătoria Orhei sediul central (jud. V. Cupcea)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, V. Buhnaci, O. Cojocar)

ÎNCHEIERE

4 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina împotriva lui Tudor Cebotari cu privire la declararea succesorului nedemn

împotriva deciziei din 1 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina și menținută hotărârea din 8 octombrie 2018 a Judecătoriei Orhei sediul central, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 20 decembrie 2016, Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Cebotari, intervenient accesoriu Vasilii Cebotari cu privire la declararea succesorului nedemn.

În motivarea acțiunii au invocat că Antonina Cibotari, născută la XXXXX, a decedat la XXXXX și a fost înmormântată în sat. XXXXX r-nul XXXXX, iar succesiunea după decesul acesteia a fost deschisă în mun. XXXXX, la ultimul loc de domiciliere, conform art. 1443 Cod civil.

Au comunicat că o parte din patrimoniul succesoral, inclusiv depunerile bănești ce se păstrează pe conturile bancare în instituțiile bancare din Republica Moldova, a fost testată fratelui Andrei Cebotari, în temeiul testamentului nr. 2335 semnat la 25 aprilie 2013 de Antonina Cibotari.

Pentru partea netestată din patrimoniul succesoral, care include automobilul de model Hyndai Getz, cu n/î XXXXX și apartamentul nr. X din str. XXXXX

com. XXXX mun. XXXXX, urmau să fie aplicate prevederile art. 1453, 1499, 1500 Cod civil.

Au remarcat că Andrei Cebotari, Ivan Cebotari, Pantelei Cebotari, pârâțul Tudor Cebotari și intervenientul accesoriu Vasilii Cebotari, frații dreپți ai decedatei, au acceptat accesiunea prin depunerea declarațiilor corespunzătoare la notarul Diana Zgardan.

Având în vedere prevederile art. 9 Cod civil, au evidențiat că acțiunile unuia dintre persoanele care au acceptat succesiunea dau dovadă de rea-credință și pot servi temei pentru a declara persoana dată ca succesori nedemn.

Astfel, executarea ultimei voințe a decedatei, exprimată prin testamentul din 25 aprilie 2013 a devenit imposibilă din cauza că la 14 decembrie 2015, cu o săptămână înainte de decesul Antoninei Cibotari, care a fost XXXXX, de pe contul bancar, deschis la BC „Moldova Agroindbank” SA, au fost extrași 9 000 de euro.

Pe faptul dat, în baza plângerii lui Andrei Cebotari, organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Orhei a pornit urmărirea penală conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Au învederat că, din discuțiile personale care au avut loc între Teodora Dolghier și Tudor Cebotari și convorbirea telefonică între Andrei Cebotari și Tudor Cebotari, s-a constatat că banii au fost extrași de către ultimul în absența Antoninei Cebotari.

Ca rezultat al acțiunilor ilegale a lui Tudor Cebotari, contrare ultimei voințe a decedatei, succesori testamentar Andrei Cebotari a fost privat de posibilitatea de a primi o parte din patrimoniul succesori și anume, depunerile bănești în sumă de 9 000 de euro, conform testamentului din 25 aprilie 2013.

Totodată, automobilul de model Hyundai Getz, anul producerii 2004, n/1 XXXXX, proprietatea decedatei Antonina Cibotari, transmis în folosința lui Andrei Cebotari prin procura din 6 noiembrie 2015, nr. 8564, la 14 decembrie 2015, a fost luat de către Tudor Cebotari, care după decesul proprietarei a refuzat să-l întoarcă și ulterior, l-a accidentat.

Așadar, au subliniat că în urma acțiunilor lui Tudor Cebotari au fost micșorate cotele-părți ale altor succesori în patrimoniul succesori.

Au mai invocat că pârâțul, fiind în ospetie la Antonina Cibotari, din spusele acesteia, a sustras antecontractul din 14 ianuarie 2014, aflând astfel despre investirea de către ultima a surselor bănești în construcția unui apartament cu suprafața totală de 35,5 m² în mun. XXXXX com. XXXXX str. XXXXX.

După decesul Antoninei Cibotari către administrația Companiei „Boiar-House” SRL (prin decizia din 18 februarie 2015 denumirea a fost modificată în „Rafael House”), s-a adresat o persoană, care s-a prezentat ca fiind rudă cu Antonina Cibotari, întrebând dacă este posibil de a înregistra apartamentul după dânsul, dacă va fi obținut acordul celorlalți succesori.

Ulterior, Tudor Cebotari, prin înșelăciune, sub pretextul că este vorba de acordul fraților la domicilierea lui în casa părintească, i-a convins să semneze refuzul de la succesiune.

Însă, aflând despre intențiile reale a lui Tudor Cebotari, la 20 mai 2016, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari au acceptat succesiunea, oprind astfel intențiile de rea-credință a lui Tudor Cebotari de a majora cota-parte a lui în patrimoniul succesoral din contul celorlalți frați.

Au menționat că în perioada aflării Antoninei Cibotari, înainte de deces, în casa părintească în sat. XXXXX r-nul XXXXX, unde permanent domiciliază Tudor Cebotari, ultimul o numea pe sora sa cu cuvinte necenzurate și insistent cerea de la aceasta bani, amenințând-o că, în caz contrar, va muri în condiții neplăcute, iar după decesul Antoninei Cibotari din geanta, pe care ultima o ținea permanent sub pernă, au dispărut bijuterii din aur și suma considerabilă de bani.

Acțiunile lui Tudor Cebotari, îndreptate spre majorarea cotei sale succesoriale, atitudinea față de Antonina Cebotari în timpul vieți, mai ales înainte de deces, prezintă, cel puțin, o faptă amorală împotriva ultimei voințe a Antoninei Cibotari și bunurilor moravuri, acceptate într-o societate civilizată și într-un stat de drept.

Și-au întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 9, 1434,1435, 1438, 1440, 1453, 1499, 1500 Cod civil, art. 6, 7, 33, 38, 166, 167 CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, declararea lui Tudor Cebotari, fratele Antoninei Cibotari, decedată la XXXXX, ca succesori nedemn.

Prin hotărârea din 8 octombrie 2018 a Judecătorei Orhei sediul central, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 1 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina și menținută hotărârea primei instanțe.

Prima instanță și instanța de apel au reținut că pot fi excluși de la moștenire, ca nedemni, moștenitorii care prin sentință definitivă sunt condamnați pentru săvârșirea intenționată a unei infracțiuni împotriva celui ce a lăsat moștenirea în scopul de a veni la succesiune, iar fapta amorală împotriva ultimei voințe, exprimate în testament, trebuie constatată prin hotărâre judecătorească definitivă.

Respectiv, persoanele care au săvârșit infracțiuni premeditate împotriva celui ce a lăsat moștenirea sau a succesorilor acestuia din alte motive (de exemplu, răzbunare, gelozie etc.) sau infracțiuni din imprudență, nu pot fi recunoscute nedemne.

Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că de către apelanți nu au fost prezentate careva probe incontestabile prin care instanța ar putea deduce temeinicia pretenției invocate, întrucât aceștia se limitează doar la argumente neprobate.

La 13 ianuarie 2020, Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina au declarat recurs împotriva deciziei din 1 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ilegale și neîntemeiate pe motiv că instanțele de judecată ierarhic inferioare au apreciat arbitrar probele prezentate, nu

au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și au interpretat în mod eronat legea, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului - dreptului la un proces echitabil și dreptului la proprietate.

Au considerat că instanța de apel neîntemeiat a concluzionat că afirmațiile lor sunt pur declarative, nefiind prezentate careva probe incontestabile, prin care instanța ar putea deduce temeinicia pretenției, invocate de către ei.

Astfel, în cadrul dezbaterilor judiciare au fost prezentate probe cu martori, care au confirmat, din cuvintele decedatei, faptul comiterii de către Tudor Cebotari împotriva Antoninei Cibotari a acțiunilor de violență fizică și psihică, însoțite de numirea cu cuvinte necenzurate, de amenințări cu răfuială fizică în cazul refuzului de a transmite lui sumele de bani considerabile.

Au remarcat că circumstanța care constituie temei pentru decădere din dreptul la succesiune, în conformitate cu prevederile art. 1435, 1438, 1440 Cod civil și art. 6, 7 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 13 din 3 octombrie 2005 cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației la examinarea cauzelor despre succesiune, trebuie constatată de instanța de judecată.

Au evidențiat că prima instanță și instanța de apel nu au dat apreciere probelor, adică elementelor de fapt constatate din explicațiile părților și depozițiile martorilor și în mod arbitrar, au concluzionat că declarațiile martorilor precum că intimatul ar fi avut un comportament amoral față de Antonina Cibotari, nu constituie probe pertinente la caz, aceste circumstanțe nefiind constatate de instanța de judecată printr-o hotărâre definitivă. Cu toate că anume în cadrul judecării litigiului dat au putut și urmau a fi constatate faptele indicate.

La 30 ianuarie 2020, în adresa intimațiilor Tudor Cebotari și Vasilii Cebotari a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 230), fiind recepționată de către intimați la data de 5 februarie 2020, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 231, 232).

La 18 februarie 2020, Tudor Cebotari a depus referință la recursul declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul Vasilii Cebotari să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 11 noiembrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 218), însă careva date care ar confirma recepționarea acestuia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 13 ianuarie 2020 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Andrei Cebotari, Ivan Cebotari și Pantelei Cebotari, reprezentați de avocatul Lilia Pacișina.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Mariana Pitic

Nicolae Craiu